

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3269

[Total No. of Pages : 2

[5102]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 1

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी - 1

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मुद्रित शोधनाच्या खुणा व चिन्हे आणि त्यांचा वापर याविषयी माहिती लिहा.

किंवा

खालील उतारा शुध्दलेखन विषयक नियमानुसार दुरूस्त करून लिहा.

मराठी साहित्याच्या विचारपरंपरेत फूले - शाहू आंबेडकरांची एक इहवादी विचारधारा प्रबळ मानली जाते. या विचारपरंपरेने, मराठी साहित्यविश्वला वेगळे वळण दिले आहे. या विचारधारेचा खरा प्रभाव व परीणाम जाणवतो तो स्वातंत्र्योत्तर कालखंडात; म्हणजे विसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात. 1960 नंतर उदयाला आलेले वेगवेगळे साहित्यप्रवाह याच विचारधारेची नाते सांगणारे आहेत. ग्रामिण दलीत आदीवासी, स्त्रीवादी हे साहित्यप्रवाह फूले - शाहू - आंबेडकरांच्या तत्त्वज्ञानाला अनुसरणारे आहेत. दलीत साहित्याने तर आंबेडकरांचे तत्त्वज्ञान हा आपला प्रेरणास्त्रोत असल्याचे घोषितच केले आहे. अशा चळवळीशी निगडित साहित्याचा संशोध घेताना वा त्या संदर्भात काही तथ्यसंशोधन करताना या चळवळीच्यामागील तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास संशोधकाला असणे आवश्यक असते.

प्रश्न 2) महाराष्ट्रातील साहित्यसंस्था व त्यांच्या मुखपत्रांचा परिचय करून द्या.

किंवा

नियतकालिक म्हणजे काय? नियतकालिकांचे संपादन कसे करतात ते विशद करा.

प्रश्न 3) मुलाखत म्हणजे काय? हे सांगून मुलाखतीचे तंत्र व कौशल्ये स्पष्ट करा.

किंवा

'आदर्श नगरसेवक पुरस्कार' मिळालेल्या नगरसेवकाची दूरदर्शनसाठी मुलाखत घ्या.

P.T.O.

प्रश्न 4) अर्जाचे स्वरूप व प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

तुमच्या परिसरातील अस्वच्छतेबाबत नगरपालिकेकडे अर्ज करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) शुध्दलेखनाची संकल्पना.

ब) स्मरणिका संपादन.

क) मुलाखतीची पूर्वतयारी.

ड) प्रशासनिक परिभाषा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3270

[Total No. of Pages : 1

[5102]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. -2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) 'महाराष्ट्र' नामाभिधान व मराठी भाषा यांच्या उद्गम-विकासाची चर्चा करा.
किंवा
कोरीव लेख आणि इतर ग्रंथ यामधून आलेल्या मराठी भाषेच्या परंपरेचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) मुकुंदराजांच्या काव्यनिर्मितीचे मराठी साहित्य परंपरेतील महत्व विशद करा.
किंवा
महानुभावांच्या साती पद्य ग्रंथांचा परिचय करून द्या.
- प्रश्न 3) 'ज्ञानदेवे रचिला पाया' या उक्तीचे मर्म स्पष्ट करा.
किंवा
'ज्ञानेश्वर - नामदेवांच्या संतपरिवाराचा परिचय करून द्या.
- प्रश्न 4) संत एकनाथांच्या काव्यनिर्मितीचे मराठी वाङ्मय परंपरेतील योगदान स्पष्ट करा.
किंवा
ख्रिस्ती - मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप विशद करा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
अ) मुकुंदराजांच्या आद्यत्वासंबंधीचा वाद
ब) संत जनाबाई
क) संत नामदेवांचे आत्मचरित्रपर अभंग
ड) मुस्लीम मराठी साहित्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3271

[Total No. of Pages : 1

[5102]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र -3

भाषाविज्ञान:वर्णनात्मक

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेचे स्वरूप व कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

भाषाविज्ञान आणि मानसशास्त्र यांच्यातील परस्परसंबंध विशद करा.

प्रश्न 2) रचन - स्वनिम - रचनांतर या संकल्पना स्पष्ट करून त्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

स्वनिम विश्लेषणाची तत्त्वे सांगा.

प्रश्न 3) रूपिनांचे प्रकार सांगा.

किंवा

वाक्य म्हणजे काय? ते सांगून वाक्यविन्यास ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अर्थाच्या विविध व्याख्यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

अर्थक्षेत्र ही संकल्पना स्पष्ट करा. व अर्थाचे घटक विश्लेषण कसे केले जाते ते लिहा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन).

अ) उच्चारण आणि लेखन

ब) प्रथमोपस्थित संघटक

क) पूरक विनियोग

ड) गुणव्यंजक अर्थ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3272

[Total No. of Pages : 8

[5102] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

i) ग्रामीण साहित्य

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

i) ग्रामीण साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या.

किंवा

v) अलंकार व छंद

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'महात्मा फुले हे ग्रामीण साहित्याचे प्रेरणास्थान आहेत' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यप्रवाहाच्या निर्मितीची कारणपरंपरा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) स्वातंत्र्योत्तर ग्रामीण साहित्यातील सामाजिक परिवर्तनाचे चित्रण अधोरेखित करा.

किंवा

'ग्रामीण साहित्य हेच खरे देशी साहित्य आहे' या विधानाची साधकबाधक चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) 'ग्रामीण साहित्य हे सामाजिक व सांस्कृतिक चळवळीची फलनिष्पत्ती आहे' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

ग्रामीण बोलीचे ग्रामीण साहित्यातील महत्व विशद करा.

प्रश्न 4) ग्रामीण कादंबरीतील विषयवैविध्य सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'ग्रामजीवनाचे प्रतिबिंब ग्रामीण कथेतून दिसते' साधार विवेचन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) कृषी औद्योगिक अवस्थांतरे व ग्रामीण साहित्य

ब) ग्रामीण साहित्याची संकल्पना

क) गोतावळा ग्रामीण कादंबरी

ड) ग्रामीण कवयित्रींची कविता

Total No. of Questions : 5]

P3372

[5102] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयनिर्मितीमागील प्रेरणा विशद करा.

किंवा

राजकीय स्थित्यंतरांचा मानवी जीवनावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) मध्ययुगीन कालखंडातील समाजसुधारणाविषयक चळवळींचा मागोवा घ्या.

किंवा

धर्मसंप्रदाय व मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मध्ययुगीन कालखंडातील विविध वाङ्मय प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयाच्या आशयविश्वाचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 4) धार्मिक प्रचार - प्रसारासाठीच्या मध्ययुगीन साधनांचा परिचय करून द्या.

किंवा

सामाजिक व सांस्कृतिक प्रबोधनासाठी मध्ययुगीन कालखंडात कोणते नवीन वाङ्मयीन आविष्कार उदयाला आले? चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) महानुभावांचे तत्त्वज्ञान.
- ब) भारूडातील आध्यात्मिक प्रबोधन.
- क) शिवकालीन समाजजीवन.
- ड) पेशवेकालीन बखरी.

Total No. of Questions : 5]

P3272

[5102] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्वे विशद करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाचे फलित स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वाङ्मयीन प्रभावाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

राष्ट्रीय साहित्याचे विशेष नमूद करा.

प्रश्न 3) विश्व साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

विश्व साहित्य ठरलेल्या साहित्यकृतींचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'कृष्णाकाठ' व 'अंतःस्थ' या आत्मचरित्रातील अनुभवविश्वाची तुलना करा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' व 'अंतःस्थ' या आत्मचरित्रांमधील राजकीय स्थितीगतीचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) राष्ट्रीय साहित्याची संकल्पना.
- ब) तुलनेची प्रस्तुतता.
- क) 'कृष्णाकाठ' मधील स्त्री व्यक्तिरेखा.
- ड) 'अंतःस्थ' मधील सामाजिक जीवनचित्रण.

Total No. of Questions : 5]

P3272

[5102] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

iv) वाङ्मयेतिहास लेखन विद्या

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वाङ्मयेतिहासाच्या व्याख्या सांगून संकल्पना सोदाहरण लिहा.

किंवा

इतिहास व वाङ्मयेतिहासातील अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वाङ्मयेतिहास लेखन व समीक्षा यांचे अन्योन्य संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थॉमस बार्टन व एच.ए.तेन या पाश्चात्य मीमांसकांच्या वाङ्मयेतिहास लेखनविषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

वि.का. राजवाडे आणि दि.के. बेडेकर या समीक्षकांच्या वाङ्मयेतिहास लेखनविषयक मीमांसेचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) वाङ्मयेतिहास लेखनाचे स्वरूपावरून पडणारे प्रकार सांगा.

किंवा

प्रदेशनिष्ठ किंवा भूगोलनिष्ठ वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लेखकानुसार वाङ्मयेतिहास

ब) वाङ्मयीन वातावरण आणि परंपरा.

क) वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

ड) कालपट

Total No. of Questions : 5]

P3272

[5102] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)
v) अलंकार व छंद

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) 'अलंकार' ही संज्ञा स्पष्ट करून तिचे स्वरूप व विशेष लिहा.
किंवा
'छंद' ही संकल्पना स्पष्ट करून तिचे स्वरूप व विशेष लिहा.
- प्रश्न 2) अलंकारांच्या वर्गीकरणाची तत्वे स्पष्ट करा.
किंवा
छंदांची संस्कृतमधील पूर्वपीठिका विशद करा.
- प्रश्न 3) अलंकारांचे काव्यरचनेतील स्थान अधोरेखित करा.
किंवा
छंदांचे काव्यरचनेतील महत्व विशद करा.
- प्रश्न 4) अलंकार व छंद यांच्या प्रकारांची चर्चा करा.
किंवा
अलंकार, छंद आणि मुक्तछंद विषयक मराठीतील अभ्यासकांचे विचार थोडक्यात नमूद करा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
अ) विश्वनाथाचा अलंकार विचार
ब) अभंग व ओवी
क) वि.का.राजवाडे यांनी सांगितलेला छंदविचार
ड) प्रतिमा आणि अलंकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3273

[Total No. of Pages : 2

[5102]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र - 1

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग - 2

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून भाषांतराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

खाली दिलेल्या इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

Food gives us energy for our day - to day activities. It also helps in growth. To maintain good health we should be very careful about our food intake. our diet should include all types of food. More of vegetables and fruits are always good for health. Non vegetarian food is fatty and can increase stress. We should avoid fast food as far as possible.

Over - cooking of food is also not good.

We should also be careful about the time we eat. Eating heavy meals four times a day is not good. Breakfast should be the best meal. This gives us the energy to work all day. Spicy foods only make us lazy.

प्रश्न 2) विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करताना कोणकोणत्या बाबी लक्षात घ्याव्यात ते स्पष्ट करा.

किंवा

निवेदनाचे स्वरूप सांगून 'आकाशवाणी' वरील विविध कार्यक्रमांच्या निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे महत्त्व व कार्य विशद करा.

किंवा

विद्यापीठाच्या माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कोणकोणती कार्ये असतात ते स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) प्रभावी सूत्रसंचालनासाठी कोणकोणत्या गोष्टींची आवश्यकता असते ते स्पष्ट करा.

किंवा

प्रकल्पलेखन म्हणजे काय ते सांगून प्रकल्पलेखनासाठी क्षेत्रीय पध्दती महत्त्वाची असते हे सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) भाषांतर व रूपांतर.
- ब) निवेदनाची शैली.
- क) जनसंपर्काची भाषा.
- ड) प्रकल्पलेखनाचा हेतू.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3274

[Total No. of Pages : 1

[5102]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. -2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास: (इ.स. 1600 ते 1818)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) संत तुकारामकालीन परिस्थितीचा आढावा घेऊन त्यांच्या काव्यनिर्मितीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
किंवा
संत रामदासांचे वाङ्मयीन कार्य विशद करा.
- प्रश्न 2) पंडिती काव्याच्या प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.
किंवा
पंडिती काव्याने मध्ययुगीन मराठी भाषेला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) पेशवेकालीन बखरीचा परामर्श घ्या.
किंवा
बखर या वाङ्मयप्रकाराच्या शैलीवैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) शाहिरी वाङ्मयाने मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
किंवा
शाहिरी वाङ्मयाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
अ) 'दासबोध' ग्रंथातील समाजकारण.
ब) वामन पंडितांची 'यथार्थ दीपिका'.
क) बखर वाङ्मयाचे कालखंडात्मक वर्गीकरण.
ड) शाहीर राम जोशी.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3275

[Total No. of Pages : 1

[5102]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. -3

भाषाविज्ञान : सामाजिक

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सामाजिक भाषाविज्ञानाची पार्श्वभूमी व संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा, बोली आणि समाज यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) समाजातील भाषा उपयोजनातील विविधतेचा परामर्श घ्या.

किंवा

भाषेचा विविध क्षेत्रीय वापर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

विविध सामाजिक संस्थांमधील भाषा उपयोजनाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) प्रमाण भाषेवरील परभाषेच्या प्रभावाची चर्चा करा.

किंवा

भाषिक लघुक्षेत्रांची सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) सामाजिक परंपरा व भाषा.

ब) भाषा आणि आर्थिक वर्गव्यवस्था.

क) औद्योगिक क्षेत्रातील भाषेची वैशिष्ट्ये.

ड) स्त्रियांची भाषा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3276

[Total No. of Pages : 8

[5102] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System)

खालील पाच प्रश्नपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

i) दलित साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

iii) भाषांतर मीमांसा

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग 2)

किंवा

v) व्याकरण

वेळ : 3 तास]

i) दलित साहित्य

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतरचे मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्याच्या निर्मितीमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) दलित साहित्यातील 'वेदना -विद्रोह आणि नकार' यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्यातून सामाजिक बांधिलकी कशी दिसून येते ते स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) दलित आत्मकथनातील सामाजिक वास्तवाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

1960 नंतरच्या दलित साहित्याच्या समीक्षेचे स्थूल स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मराठी साहित्याला दलित साहित्याने दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

दलित चळवळीच्या संदर्भात दलित साहित्याने दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) दलित साहित्यातील डॉ. आंबेडकरांचे तत्वज्ञान.

ब) दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र.

क) दलित शाहिरी वाङ्मय.

ड) दलित रंगभूमी.

Total No. of Questions : 5]

P3276

[5102] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) इंग्रजी राजवटीत महाराष्ट्रीय समाजजीवनात कोणते बदल घडून आले?

किंवा

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील धर्मविषयक चळवळी व तत्कालीन साहित्य यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) एकोणिसाव्या शतकात नव्याने उदयाला आलेल्या साहित्यप्रकारांची ओळख करून द्या.

किंवा

अर्वाचीन मराठी साहित्य निर्मितीमागील सांस्कृतिक पार्श्वभूमी थोडक्यात विशद करा.

प्रश्न 3) स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील विविध राजकीय विचारप्रणाली व मराठी साहित्य यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

स्वातंत्र्यविषयक चळवळींचा परिणाम तत्कालीन मराठी साहित्यावर कशा प्रकारे दिसून येतो, ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) मराठी साहित्य प्रचारासाठीच्या अर्वाचीन माध्यमांचा परिचय करून द्या.

किंवा

मराठी साहित्यातील जीवनवाद व कलावाद या विचारसरणींचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) दर्पण.

ब) तृतीय रत्न.

क) कुसुमाग्रजांची क्रांतिगीते.

ड) नवकथा.

Total No. of Questions : 5]

P3276

[5102] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

iii) भाषांतर मीमांसा

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'भाषांतर' संकल्पना स्पष्ट करून भाषांतरासंदर्भातील नियमांची चर्चा करा.

किंवा

भाषांतराचे प्रकार सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) अभिजात साहित्यकृतीतील 'अभिजातपण' स्पष्ट करा.

किंवा

अभिजात साहित्याचे भाषांतर करताना येणाऱ्या अडचणी सांगा.

प्रश्न 3) 'भाषांतर करताना साहित्यकृतीतील प्रादेशिक व सांस्कृतिक वेगळपण लक्षात घ्यावे लागते' विधान स्पष्ट करा.

किंवा

कवितेच्या भाषांतरातील अडचणी सांगा.

प्रश्न 4) 'घाशीराम कोतवाल' या नाटकातील समाजचित्रणाचा वेध घ्या.

किंवा

'हयवदन' नाटकातील समस्येची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) रूपांतर.

ब) अभिजात साहित्यकृतीचे विशेष.

क) नाटकाचे भाषांतर.

ड) घाशीराम कोतवालचे प्रयोगीक मूल्य.

Total No. of Questions : 5]

P3276

[5102] - 2004

M.A. (Part - II) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भारतीय वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील समस्या व अडचणी सांगा.

प्रश्न 2) बृहन्महाराष्ट्रातील मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास लिहिण्याची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

इंग्लिश भाषेतून लिहिल्या गेलेल्या मराठी वाङ्मयाच्या इतिहासाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 3) ल.रा. पांगारकर आणि प्र.न. जोशी यांच्या वाङ्मयेतिहास लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

अ.ना. देशपांडे आणि व.दि.कुलकर्णी यांच्या वाङ्मयेतिहास लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) मराठीतील वाङ्मयेतिहास विचारांची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

माटे-बेडेकर वादाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणी.
ब) म.सा. परिषद प्रकल्प.
क) वि.ल.भावे यांचे वाङ्मयेतिहास लेखन.
ड) स्वातंत्र्यपूर्वकाळातील वाङ्मयेतिहास विचार.

Total No. of Questions : 5]

P3276

[5102] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

v) साहित्य : व्याकरण

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) व्याकरण म्हणजे काय? ते सांगून व्याकरण मीमांसकांच्या व्याख्या स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणाची व्याप्ती व मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) व्याकरण व भाषा यांचा परस्पर अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणाचे स्वरूप आणि विशेष सांगा.

प्रश्न 3) व्याकरणाचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

वर्णनात्मक व्याख्या प्रकारांची साधार चर्चा करा.

प्रश्न 4) व्याकरणाचा भाषेतील वापर व त्यामागील प्रयोजने स्पष्ट करा.

किंवा

मराठीतील वाक्य प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) मराठी व्याकरणाच्या समस्या.

ब) व्याकरण आणि भाषा यांच्या परस्पर संबंधाची पार्श्वभूमी.

क) कर्मणी प्रयोग.

ड) भाषाविचारातील व्याकरणाचे महत्व.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3277

[Total No. of Pages : 1

[5102]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र -5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) पत्रकारितेचे प्रयोजन आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
किंवा
प्रवासवर्णनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 2) समीक्षा म्हणजे काय? चित्रपट समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
किंवा
बदलत्या प्रसार - माध्यमांच्या संदर्भात जाहिरात लेखनाचे वेगळेपण तुमच्या शब्दात मांडा.
- प्रश्न 3) 'युवकांच्या जडणघडणीत साहित्यिकांना श्रेय दिले जाते' स्पष्ट करा.
किंवा
तुमच्या आवडत्या लेखकाचे एखादे पुस्तक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) दृक - श्राव्य माध्यमांचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
किंवा
वृत्तसंपादनासाठी कोणकोणते घटक आवश्यक आहेत? ते लिहा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
अ) भाषिक कौशल्य
ब) फीचर रायटींग
क) कलांचा आस्वाद
ड) कृषिक्षेत्रातील प्रसिध्द व्यक्तींचा परिचय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3278

[Total No. of Pages : 1

[5102]-3002

M.A. (Part-II) (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र -6

साहित्य समीक्षा व संशोधन

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करून समीक्षेची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

‘समीक्षेचे प्रयोजन आनंद देणारे असते’ कसे ते सांगा.

प्रश्न 2) समीक्षकांच्या क्षमतेवर समीक्षेची उंची अवलंबून असते’ चर्चा करा.

किंवा

‘समीक्षकाला कोणतीही बंधने असता कामा नये’ साधक बाधक चर्चा करा.

प्रश्न 3) रूपवादी समीक्षा व चरित्रात्मक समीक्षा यांच्या सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

आदिबंधात्मक समीक्षा पद्धतीचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 4) इ.स 1900 ते इ.स 1920 या कालखंडातील समीक्षेचे स्वरूप सांगा.

किंवा

इ.स 1874 ते इ.स 1900 या कालखंडातील समीक्षा व्यवहाराचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोवर टीपा लिहा.

अ) समीक्षेची संकल्पना

ब) समीक्षेतील जीवनमूल्ये

क) मानसशास्त्रीय समीक्षा

ड) इ.स 1946 ते इ.स. 1960 मधील मराठी समीक्षा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3279

[Total No. of Pages : 3

[5102]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. -7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन / अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मध्ययुगीन कालखंडातील वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

वारकरी संत परंपरेतील कवयित्रींचा थोडक्यात मागोवा घ्या ?

प्रश्न 2) संत जनाबाईंची गुरुपरंपरा विशद करा.

किंवा

संत जनाबाईंचे वाङ्मयीन योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंच्या हरिश्चंद्राख्यान आणि द्रौपदी स्वयंवरचे विवेचन करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आरती आणि ओव्यांचा थोडक्यात आढावा घ्या ?

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांचे स्वरूप सांगून वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांची भाषाशैली सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संत बहिणाबाई.

ब) 'सण दिवाळीचा आला। नामा राउळासी गेला'.

क) संत जनाबाईंचे 'बालक्रीडा' आणि 'पाळणा'.

ड) संत जनाबाईंच्या अभंगातील प्रतिमा.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3279

[5102]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. -7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवन प्रवासाचा आढावा घ्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या वाङ्मयीन विकासाचा संक्षिप्त परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) “कृष्णाकाठ” म्हणजे यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रतिमेचा उन्तुंग आविष्कार आहे”. या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

“कृष्णाकाठ” या आत्मचरित्रातून यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनाचा आत्मशोध प्रत्ययास येतो.” स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) ‘सह्याद्रीचे वारे’ या भाषणसंग्रहात समाजचिंतन केंद्र स्थानी आहे’ सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

‘भूमिका’ या भाषण संग्रहातून यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे कोणते पैलू प्रत्ययास येतात ते सांगा.

प्रश्न 4) ‘विवेकदर्शन’ या ग्रंथातून यशवंतराव चव्हाण यांच्या कोणत्या साहित्यिक पैलूंचे दर्शन घडते? स्पष्ट करा.

किंवा

‘ऋणानुबंध’ मधून यशवंतराव चव्हाण यांच्या चिंतनशीलतेचा, हळुवार भावनांचा, समाज सेवकाचा कसा प्रत्यय येतो? सविस्तर चर्चा करा.

- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
- अ) यशवंतराव चव्हाण यांची जडणघडण.
  - ब) 'कृष्णाकाठ' मधील जीवनशोध.
  - क) यशवंतरावांच्या पत्रसंग्रहातील वेगळेपण.
  - ड) 'भूमिकेतील' जीवन दृष्टी.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3280

[Total No. of Pages : 8

[5102] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

- i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
- ii) सौंदर्यशास्त्र
- iii) लेखनविद्या
- iv) मराठातील वैचारिक साहित्य
- v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

---

i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकसाहित्याच्या विविध व्याख्यांचा परामर्श घेऊन लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याचे इतिहास, मानसशास्त्र, धर्मशास्त्र यांच्याशी असलेले अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लोकसाहित्याचे जागतिक अभ्यासक्षेत्र विशद करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे विविध संप्रदाय स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) लोकजीवनाच्या विविधक्षेत्रांचा आणि लोकसाहित्याचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

‘जीवनक्षेत्रातील विविधता लोकसाहित्याच्या आविष्करणात नाविन्यता आणते’ या विधानाचा परामर्श घ्या

प्रश्न 4) लोकसाहित्यातील लोकसमजुती, रूढी, परंपरा यातून मराठी जीवनाचे कोणते दर्शन घडते?

किंवा

लोकसाहित्य आणि संतसाहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) ‘लोक’ पदाचा व्यापक अर्थ
- ब) लोकसाहित्यातील परिवर्तन
- क) लोकसाहित्य आणि महाकाव्य
- ड) लोकसाहित्याचे सादरीकरण

Total No. of Questions : 5]

P3280

[5102] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

ii) सौंदर्यशास्त्र

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सौंदर्यशास्त्र आणि तत्त्वज्ञान यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

निसर्गातील सौंदर्य आणि निसर्गाबाहेरील सौंदर्य यांची तुलना करा.

प्रश्न 2) सौंदर्यविधान आणि नीतिविधान यांच्यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्याविधान सार्वत्रिक की व्यक्तिनिष्ठ? चर्चा करा.

प्रश्न 3) लयसिध्दांताची रूपवादाच्या अनुषंगाने ओळख करून द्या.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र विषयक सुखवादाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यानुभव ही संकल्पना स्पष्ट करून तिच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय करून द्या.

किंवा

सौंदर्यानुभातील विविधता आणि स्वायत्तता स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंपैकी टिपा लिहा.

- अ) सौंदर्यशास्त्र आणि नवे शोध
- ब) सौंदर्यविधान आणि नीतिविधान
- क) आविष्कारवाद
- ड) सौंदर्यानुभवातील ज्ञानशक्तीचे मुक्तमिलन

Total No. of Questions : 5]

P3280

[5102] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

iii) लेखनविद्या

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सामाजिक व्यवहारात संवादाची आवश्यकता असते का? सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

‘मानवाच्या प्रगतीत संवादप्रक्रिया अग्रेसर राहिली आहे’ चर्चा करा.

प्रश्न 2) संवादविषयक विविध सिध्दांताचा परिचय करून द्या.

किंवा

संवाद प्रक्रियेतील अडथळे कोणते? ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) संवाद प्रक्रिया कशी चालते? ते सांगून या प्रक्रियेच्या घटकांची चर्चा करा.

किंवा

अर्थ म्हणजे काय? ते सांगून संवादातील अर्थाची प्रचिती कशी होते? ते लिहा.

प्रश्न 4) संवाद कौशल्याच्या साहित्यातील सहभागाची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

‘संवादक्षमता’ या संकल्पनेचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) व्यक्तिगत जीवनात भाषेचे स्थान
- ब) संवादातील कौशल्ये
- क) मराठीची भाषिक कौशल्ये
- ड) संवादाची गरज

Total No. of Questions : 5]

P3280

[5102] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

iv) मराठातील वैचारिक साहित्य

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'वैचारिक साहित्य' ही संकल्पना स्पष्ट करून वैचारिक साहित्याच्या अभ्यासाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

वैचारिक साहित्यामागील सामाजिक आणि राजकीय पार्श्वभूमीचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) 19 व्या शतकातील निबंध वाङ्मयातील वैचारिक अधिष्ठान स्पष्ट करा.

किंवा

लोकहितवादी यांच्या सामाजिक विचारांची चर्चा त्यांच्या 'शतपत्रा' च्या आधारे करा.

प्रश्न 3) गो.ग.आगरकर आणि न्यायमूर्ती रानडे यांचे धर्मसुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.

किंवा

इ.स. 1818 ते 1920 या कालखंडातील वैचारिक साहित्य निर्मितीच्या प्रेरणांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) पु.ग. सहस्रबुध्दे व श्री.म.माटे यांच्या विचारशैलीची तुलना करा.

किंवा

गं.बा. सरदार व डॉ बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पुरोगामी विचारांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) वैचारिक साहित्याची शैक्षणिक पार्श्वभूमी
ब) समाजप्रबोधकार महात्मा फुले
क) स्वा. सावरकरांचे विज्ञानलेखन
ड) विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे समाज कार्य

Total No. of Questions : 5]

P3280

[5102] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

v) साहित्य : सर्जन आणि उपयोजन

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) सर्जन म्हणजे काय? साहित्याच्या प्रक्रियेसंबंधी भरत मुनींच्या रससूत्रांची चर्चा करा.
किंवा
साहित्याच्या प्रक्रियेसंबंधी पाश्चात्य विचारवंतांच्या मतांचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) 'सर्जनशील साहित्य म्हणजे आत्माविष्कार' या विधानाचा सविस्तर आढावा घ्या.
किंवा
'नाटक' या साहित्यप्रकाराला जीवनाचे दृश्यकाव्य असे का म्हटले जाते. स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) 'साहित्य म्हणजे समाजाचा आरसा असतो' या विधानाचा परामर्श घ्या.
किंवा
'कथा' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- प्रश्न 4) साहित्यप्रकाराची जाणीवपूर्वक निर्मिती करताना कोणती पूर्वतयारी करावी लागते. सविस्तर सांगा.
किंवा
'चरित्र' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये साधार लिहा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
अ) वैचारिक निबंधाची पूर्वतयारी.
ब) प्रतिभाशक्ती
क) साहित्यातील जीवनानुभव
ड) साहित्यातील सूचकता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3281

[Total No. of Pages : 1

[5102]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वृत्त म्हणजे काय? वृत्तसंकलनाचे स्वरूप साधार स्पष्ट करा.

किंवा

प्रासंगिक कार्यक्रमाचे वृत्तसंकलन कसे करावे? यासाठी कोणत्या गोष्टी आवश्यक आहेत?

प्रश्न 2) जाहिरात लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

जाहिरात म्हणजे काय ते सांगून मुद्रितमाध्यमासाठी जाहिरात लेखन कसे करावे? ते सांगा.

प्रश्न 3) पटकथा लेखनाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

चित्रपटासाठी पटकथा लेखन करताना कोणत्या गोष्टी महत्वाचा ठरतात.

प्रश्न 4) साहित्य प्रकारांची संकल्पना व स्वरूप विशद करा.

किंवा

रूपांतराची कौशल्ये व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वृत्तमालिका

ब) श्राव्य माध्यमासाठी जाहिरात

क) माध्यमनिहाय पटकथा लेखन

ड) कादंबरीचे श्राव्य माध्यमासाठी रूपांतर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3282

[Total No. of Pages : 1

[5102]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (Marathi)

अभ्यासपत्रिका क्र. -8

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाच्या प्रयोजनाचा परिचय करून द्या.

किंवा

संशोधन साधनांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) कालखंडाचा अभ्यास कोणकोणत्या निकषाधारे केला जातो ते सांगा.

किंवा

साहित्यकृतीनिष्ठ संशोधनाचे स्वरूप व महत्व सांगा.

प्रश्न 3) साहित्य संशोधनामध्ये तत्त्वज्ञान आणि संस्कृतीचा उपयोग कसा केला जातो ते सांगा.

किंवा

साहित्य क्षेत्रीय संशोधनाला सौंदर्यशास्त्राच्या सूत्रांचा कसा उपयोग होतो ते सांगा.

प्रश्न 4) लोकसाहित्याचे संशोधन करताना कोणकोणती खबरदारी घ्यावी लागते ते सांगा.

किंवा

भाषाविषयक संशोधन परंपरेचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) आदर्श संशोधक

ब) संहिता संपादन व विश्लेषण

क) साहित्य आणि राज्यशास्त्र

ड) मराठीचे पाश्चात्य संशोधक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3283

[Total No. of Pages : 4

[5102]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्रं -7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन / अर्वाचीन) मध्ययुगीन - संत जनाबाई
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संत जनाबाईंनी विठ्ठलाची महती अभंगरूपात कशी प्रकट केली. ते साधार लिहा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या करूणपर अभंगांचा परामर्श घ्या ?

प्रश्न 2) संत जनाबाईंनी लिहिलेल्या नामदेव चरित्राचा मागोवा घ्या ?

किंवा

संत जनाबाई व संत नामदेव यांच्यातील जन्मोजन्मीचे साहचर्य अधोरेखित करा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त झालेल्या स्त्री मनाचा आविष्कार स्पष्ट करा.

किंवा

“डोईचा पदर आला खांद्यावरी । भरल्या बाजारी जाईन मी ॥” या अभंगाचे आशय विश्लेषण करा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या अभंगातून प्रकट झालेल्या आत्मस्वरूप स्थितीचा परामर्श घ्या ?

किंवा

संत जनाबाईंचा अध्यात्मिक आणि पारमार्थिक विकास कसा झाला ? ते सविस्तर लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) संत जनाबाईंच्या अभंगातील कुटुंब वत्सलता.
- ब) संत चोखामेळा.
- क) संत जनाबाईंचे उपदेशपर अभंग.
- ड) संत जनाबाईंच्या अभंगांची भाषाशैली.

Total No. of Questions : 5]

P3283

[5102]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र -7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन / अर्वाचीन) यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) “भारतीय राजकारणाचा दिशादर्शन देण्याची क्षमता यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय विचारात आहे” या विधानाचा अर्थ स्पष्ट करा.

किंवा

“यशवंतराव चव्हाण यांची समाजचिंतनशीलता त्यांच्या सामाजिक विचारातून प्रत्ययास येते” स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्याविषयक योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

‘साहित्य हे समाजपरिवर्तनाचे साधन आहे’ या विधानाचा प्रत्यय यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्याविषयक विचारातून येतो - स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) “यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनातून त्यांच्या लेखनशैलीचे अनेक गुणविशेष दिसतात”. सविस्तर लिहा.

किंवा

“यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली त्यांच्या व्यक्तित्वाची निदर्शक आहे” चर्चा करा.

प्रश्न 4) “यशवंतराव चव्हाण यांनी साहित्य क्षेत्राला अनमोल योगदान दिले.” साधार चर्चा करा.

किंवा

‘राजकीय संत’ म्हणून यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय योगदानाचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाण यांचे सामाजिक योगदान.

ब) 'राजकीय संत' यशवंतराव चव्हाण.

क) यशवंतराव चव्हाण यांचे मराठी भाषा प्रेम.

ड) यशवंतराव चव्हाण यांचे सांस्कृतिक योगदान.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3284

[Total No. of Pages : 8

[5102] - 4004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पद्धती)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक अभ्यासपत्रिका सोडवावी

- i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
- ii) सौंदर्यशास्त्र
- iii) निबंधलेखन
- iv) साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
- v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकगीते व आधुनिक गेय कविता यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी लोकथांमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श घ्या

प्रश्न 2) लोकसाहित्याच्या सादरीकरणामागील जाणिवा आणि आस्वादकता यांचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

लोककला सादरीकरणाच्या आधुनिक कलांशी असणारा अनुबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) लोकनाटयाची परंपरा व स्वरूप यांचे विवेचन करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील लोकसंस्कृतीच्या उपासकांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) मराठी लोकसाहित्याची अभ्यास परंपरा स्पष्ट करून दुर्गा भागवत आणि रा.चिं ढेरे यांचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासास साहाय्य करणाऱ्या संस्थांचा परिचय करून घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संस्कारगीते

ब) उत्पत्तीकथा

क) नंदीबैलवाले

ड) सानेगुरूजी

Total No. of Questions : 5]

P3284

[5102] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक) (श्रेयांक पद्धती)

ii) सौंदर्यशास्त्र

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सौंदर्यानुभावाचे कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

मानवी भावनातील सौंदर्य भावनेचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 2) क्लार्इव्ह बेलच्या अर्थपूर्णरूपांच्या सिध्दांताचे स्वरूप सविस्तर लिहा.

किंवा

रूप म्हणजे काय? ते सांगून अॅरिस्टॉटलची रूपविषयक संकल्पना स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 3) कलेच्या परिणामाच्या संदर्भातील भावनात्मक समाधानतेच्या सिध्दांताचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

साहित्यसमीक्षकांचे 'विरेचन सिध्दांत विषयक' विविध दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्यविचार यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्रपूरक ठरणारा घटक म्हणून समीक्षा आणि सौंदर्यशास्त्र यांच्या सहसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) सौंदर्यभावनेचे स्वरूप
- ब) कलाकृतीची सेंद्रिय एकात्मता
- क) परिणामकारक संदेशन (Effective communication)
- ड) समीक्षेचे स्वरूप आणि सौंदर्यशास्त्र

Total No. of Questions : 5]

P3284

[5102] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

iii) निबंधलेखन

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) विविध व्यवहारक्षेत्रात वापरल्या जाणाऱ्या भाषेचे स्वरूप व आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा आणि जीवन व्यवहार यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) साहित्यिक भाषा आणि प्रसारमाध्यमांची भाषा यांतील भेद स्पष्ट करा.

किंवा

जाहिरातीमधील मराठी भाषेचे स्वरूप आणि महत्व सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 3) जनसंपर्कासाठी संभाषणकौशल्ये कशा प्रकारचे असावे? याविषयी आपली भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

‘वृत्तपत्र’ या माध्यमातील लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) एक स्वतंत्र वाङ्मयप्रकार म्हणून निबंधाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

आकाशवाणी, दूरदर्शन या प्रसारमाध्यमातील भाषेचे स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) भाषा व्यवहाराची आवश्यकता
- ब) आर्थिक क्षेत्रातील भाषेचा वापर
- क) निबंधाचे स्वरूप
- ड) कार्यालयीन मराठी

Total No. of Questions : 5]

P3284

[5102] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

iv) साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास करण्यामागील हेतू स्पष्ट करा.
किंवा
साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने केल्याजाणाऱ्या अभ्यासाची व्याप्ती विशद करा.
- प्रश्न 2) साहित्याच्या निर्मितीवर वाङ्मयीन चळवळींचा प्रभाव कसा पडतो ते सोदाहरण सांगा.
किंवा
'लेखकाच्या व्यक्तिमत्वाला साहित्य निर्मितीत महत्वाचे स्थान असते' कसे ते सांगा.
- प्रश्न 3) साहित्य आणि समाज यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
किंवा
'साहित्यिकाची अभिव्यक्ती समाज वास्तवावर अवलंबून असते' स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) 'साहित्य निर्मितीत वाचकांचा प्रामुख्याने विचार केला जातो' स्पष्ट करा.
किंवा
'वाचकाची वाङ्मयीन अभिरूची ही वाङ्मयनिर्मितीला उपकारक ठरते' समजावून सांगा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
अ) साहित्याची सामाजिक अभ्यास पद्धती
ब) साहित्य निर्मिती आणि वैचारिक चळवळ
क) साहित्याचा आशय
ड) साहित्याचा वाचक

Total No. of Questions : 5]

P3284

[5102] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

v) साहित्य : सर्जन आणि उपयोजन

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेच्या संदर्भात भारतीय मीमांसकांच्या विचारांचा परिचय करून द्या.
किंवा
साहित्य सर्जना मागील निर्मितीच्या विविध शक्तींचा परिचय करून द्या.
- प्रश्न 2) साहित्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये 'समाज' या घटकाचे कितपत स्थान असते? सोदाहरण लिहा.
किंवा
सर्जनशीलतेमुळे साहित्यप्रकाराला वेगळेपण प्राप्त होते. कसे ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) साहित्यसर्जनाच्या प्रक्रियेत प्रसार माध्यमांचे स्थान स्पष्ट करा.
किंवा
साहित्यनिर्मिती संबंधीचे पाश्चात्य मीमांसक प्लेटो व अॅरिस्टॉटल यांचे विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) साहित्यसर्जनाशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही एका साहित्य प्रकाराचे सैध्दांतिक विवेचन करा.
किंवा
साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेतील कालतत्वाचे स्थान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
अ) साहित्यनिर्मितीच्या शक्तीचे स्वरूप
ब) आत्माविष्कार : साहित्यनिर्मितीचे प्रयोजन
क) वर्तमानपत्रातील साहित्याचे स्वरूप
ड) साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेतील समस्या

